

HUDULARNI IJTIMOYIY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA INFRATUZILMA TARMOG'INING O'RNI

Musurmonova Jumagul Oqboy qizi

*Qarshi muhandislik iqtisodiyot instituti Iqtisod fakulteti iqtisod yo'nalishi 3- kurs
456-20-guruh talabasi*

musurmonovajumagul@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada ijtimoiy va iqtisodiy infratuzilma ,ularning obektlari, rivojlanish xususiyatlari keltirilgan. Infratuzilmaning shakllanishi, mamlakatimizda infratuzilmaga qaratilayotgan e'tibor va amalga oshirilayotgan ishlar bayon etilgan. Infratuzilmani rivojlanishini ta'minlovchi kelajak konsepsiyasi.

Kalit so'zlari: infratuzilma, ijtimoiy, iqtisodiy, maishiy, ishlab chiqarish, konsepsiya,sarmoya.

Annotation. The article presents the social and economic infrastructure, their objects, development features. The formation of the infrastructure, the attention paid to the infrastructure in our country and the work being carried out are described. The concept of the future that ensures the development of the infrastructure.

Key words: infrastructure, social, economic, household, production, concept, investment.

Аннотация. В статье представлена социальная и экономическая инфраструктура, их объекты, особенности развития. Описано формирование инфраструктуры, внимание, уделяемое инфраструктуре в нашей стране и проводимые работы. Концепция будущего, обеспечивающая развитие инфраструктура.

Ключевые слова: инфраструктура, социальная, экономическая, бытовая, производственная, концепция, инвестиции.

Kirish. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida investitsiya faoliyati muhim ahamiyat kasb etadi. Har bir mamlakatning rivojlanish darajasi, ya'ni iqtisodiyotning rivojlanishi va iqtisodiy o'sishi ko'p jihatdan mamlakatdagi investitsion jarayonlarga bog'liq. Har qanday jamiyatning baraqaror iqtisodiy rivojlanishini investitsiyalarsiz tasavvur etib bo'lmaydi. Ayniqsa, bugungi kunda bu narsa yaqqol namoyon bo'lmoqdaki, har qanday mamlakatning bundan keyingi yuksalishi investitsiyalarni jalb etish holatiga bog'liq.

Iqtisodiy infratuzilma turli xil tijorat faoliyatini amalga oshirishga imkon beradigan mamlakatning ichki imkoniyatlari va asosiy xizmatlarini nazarda tutadi. Shuning uchun, ular mamlakatning ajralmas rivojlanishiga yordam beradigan millat, mintaqa yoki shahar iqtisodiyoti uchun asosiy vosita hisoblanadi. U jismoniy tuzilmalarni, tizimlarni, muassasalarni, xizmatlarni va ob'ektlarni o'z ichiga olishi mumkin. U to'g'ridan-to'g'ri tovarlar va xizmatlarni ishlab chiqarmaydi, balki tashqi iqtisodiyotni yaratish orqali qishloq xo'jaligi, sanoat va tijoratda ishlab chiqarishni rag'batlantiradi. Masalan, temir yo'l liniyasi yoki milliy

avtomagistral yaqinida joylashgan sanoat asosiy mahsulotlarni arzon narxlarda ishlab chiqarish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bunday holda, temir yo'l liniyasi yoki milliy avtomagistral iqtisodiy infratuzilmaning namunasidir, chunki ular tashqi iqtisodiyotni keltirib chiqaradi va shuning uchun investitsiyalarni rag'batlantiradi. Infratuzilmalarning ijtimoiy, maishiy, bozor shakllarida esa bu jarayon yanada murakkab "masofa"ni bosib o'tib, ularning ba'zilarida (ijtimoiy va maishiy infratuzilmalarda) yaratilayotgan qiymat ishchi kuchi takror ishlab chiqarishi orqali, ba'zilarida (bozor va maishiy infratuzilmalarda) esa resurslar, ishlab chiqarish quvvatlari va bozor mexanizmlari tizimida namoyon bo'ladi.

Infratuzilma xizmatlari moddiy shaklga ega bo'lmagan tovarlar bo'lib, ular hayotiy ehtiyojlarni qondiradi. Infratuzilma zaruriy shart bo'lganidan uning ishlab turishini ta'minlashga iqtisodiy resurslarning bir qismi jalb etiladi. Infratuzilma xizmat ko'rsatish sohasiga ko'ra ishlab chiqarish infratuzilmasi (xizmat ko'rsatuvchi sohalar — yuk tashish transporti, elektr va issiqlik ta'minoti, yo'l xo'jaligi, suv xo'jaligi, ombor xujaligi, ilmiy konstruktorlik xizmati, axborot xizmati va b.) va ijtimoiy-maishiy infratuzilma (aholiga xizmat ko'rsatib, uning ehtiyojini qondiruvchi sohalar — maorif, sog'liqni saqlash, jismoniy tarbiya va sport, maishiy xizmat va b.) ga ajraladi. Infratuzilma xizmati tovar bo'lganidan oldi-sotdi etiladi. Uning asosiy vazifasi insonga xizmat ko'rsatish, ammo bu ish pulli, bepul va imtiyozli tarzda bajarilishi mumkin. Infratuzilma xizmatlarini xarakteriga ko'ra guruxlaganda bozor infratuzilmasi ajralib turadi. Chunki unda bozor munosabatlarini amalga oshiruvchi xizmatlar ko'rsatiladi. Qaysi darajada xizmat ko'rsatilishiga ko'ra, korxonalar, tarmoq majmualari va hududiy Infratuzilma ham mavjud. Infratuzilma sohasida yaratilgan xizmatlar inson uchun naf keltiradi. Infratuzilma xizmat ko'rsatishini tashkil etish uchun mablag'lar sarflanadi. Shuning uchun ularni hisoblash mumkin va ular yalpi milliy mahsulot tarkibiga kiritiladi.

Korxonalar yoki mikrodarajadagi infratuzilmalar esa mahsulot ishlab chiqarish jarayonida qat'iy zarur va shart hisoblangan, ayni paytda o'z kuchi va imkoniyati bilan barpo etish juda ham qimmat bo'lgan, shuning uchun ham davlat va boshqa ixtisoslashgan korxonalar tomonidan tashkil etiladigan xizmat va inshootlarni o'z ichiga oladi. Ularga suv ta'minoti, elektro-energiya, ishlab chiqarish chiqindilarini tashib chiqarish, yuk qatnovi, ilmiy-tadqiqot va loyiha-konstruktsiya ishlari, bank va moliya xizmatlari va boshqalar kiritiladi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Iqtisodiyot infratuzilmasi sifatida tasniflangan tarmoqlar doirasi turli mamlakatlarda turlicha belgilanadi. Ularning umumiy maqsadi sotuvchilar va xaridorlar o'rtasidagi tovar va xizmatlar oqimini soddalashtirish va samaraliroq qilishdir. Ayrim mualliflar iqtisodiyotning infratuzilmasi sifatida fan, sog'liqni saqlash va ta'lim tizimini ham kiritib, ularni iqtisodiyotning noishlab chiqarish (ijtimoiy) infratuzilmasi deb ataydilar. Infratuzilma masalalarini o'rganish ancha uzoq tarixga ega bo'lib, u mahalliy iqtisodiyot fanida D.I.Mendeleyev, A.I.Chuprov, shuningdek, sovet iqtisod fanida K.Myuller-Byulov, A.Yu.N. Xomyanskiy, S.S. Nosova nomlari

bilan bog'liq. Chet el iqtisodiyotida K. Marks, J. Marksning asarlarida infratuzilma muammolari muhokama qilindi. M. Keynes va A. Pesenti, P. N. Rosentstein-Rodana, X. V. Zinger, A. O. Xirshman, V. V. Rostou, P. Kutner, P. E. Samuelson, R. Nurks va R. Yohimsen. Shu bilan birga, xarakterli xususiyatni ta'kidlash kerakki, infratuzilma haqidagi g'oyalar rivojlanishining dastlabki bosqichlarida olimlar asosan infratuzilmaning tarkibiy qismlaridan birini o'rganishgan, masalan, A. VA. Chuprov infratuzilma masalalarini asosan temir yo'l transporti misolida o'rgandi[1].

Ijtimoiy infratuzilma, birinchi navbatda, uning ma'naviy, madaniy va maishiy qondirish jarayonida inson shaxsining barkamolligiga maqsad ehtiyojlarini. Ijtimoiy infratuzilma - hisobga takomillashtirishga qaratilgan davlat siyosatining asosiy maqsadlari qabul qilishga uringan bir faoliyat deb turmush darajasini odamlar, ularning tinchlik va uzoq umr aylanishiga, barcha milliy iqtisodiy avlod sohasida sog'lom va faol shakllantirish. Bu yerda, avvalo, uy-joy muammolarini hal qilish, tugatish kommunal kvartiralar, doimo ortib, shuningdek, bir butun sifatida jamiyat sifatini oshirish bo'lgan uy-joy sifati, inson ehtiyojlarini qondirish xalqning madaniy mulkini yaratish, ya'ni. Bundan tashqari, u, hayot va ish atrof-muhit sharoitlarini kuzatish uchun barcha kasblar bo'yicha ishchi kasbiy mahoratini yuksaltirish, butun aholi uchun ijtimoiy xavfsizlik yaratish, aholi to'lov qobiliyatini yaxshilash esa zarur tovar va xizmatlar bilan jamiyat ehtiyojlarini qondirish uchun talab qilinadi.

Prezident qarori bilan 2022–2024 yillarda O'zbekistonning ijtimoiy va ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirish dasturi qabul qilindi. Uni amalga oshirishga esa jami 76,8 trln so'm, shu jumladan, 2022 yilda — 23,8 trln so'm ajratiladi. Joriy yilda eng ko'p mablag' ijtimoiy sohalar (5,9 trln so'm), mudofaa organlari va yopiq qism (4,5 trln so'm), muhim obyektlarni qurish (3,9 trln so'm), yo'l-transport infratuzilmasiga (2,7 trln so'm) yo'naltiriladi.

Milliy iqtisodiyot tizim sifatida bir qator umumiy tizimli va maxsus xususiyatlarga ega. Milliy iqtisodiyot jahon iqtisodiyotiga kiritilgan ko'p o'lchovli tizim bo'lib, uning har bir komponenti ham tizimdir. Uning alohida tarkibiy qismlarida mavjud bo'lmagan milliy iqtisodiyotning o'ziga xos xususiyatlari va umuman tizimning o'ziga xos xususiyatlari:

- Xo'jalik yurituvchi subyekt bir vaqtning o'zida iqtisodiyotni o'z-o'zini tashkil etishning turli jarayonlarida ishtirok etishi mumkin va bir vaqtning o'zida o'z-o'zini tashkil etuvchi tizim va atrof-muhit elementi bo'lishi mumkin;
- Xalq xo'jaligining o'zini-o'zi tashkil etishi nafaqat quyi bo'g'indagi xo'jalik yurituvchi subyektlarning bir-biri bilan, balki xo'jalik institutlari bilan hamkorligidan, shuningdek, institutlarning o'zaro hamkorligidan kelib chiqadi;
- Xalq xo'jaligining tuzilishi ko'pincha ma'muriy bo'ysunish munosabatlari orqasida yashiringan;
- Milliy iqtisodiyot dinamik tizimdir;

- Milliy iqtisodiyot stokastik tizim bo'lib, uni aniq va batafsil bashorat qilib bo'lmaydi;

- Milliy iqtisodiyot ochiq va yopiq bo'lishi mumkin.

Tadqiqot natijalari. Infratuzilmaga sarmoya kiritish bo'yicha jahon yetakchisi Xitoy bo'lib, u yalpi ichki mahsulotlarning o'rtacha 8,5 foizini sarflaydi. Rossiya har yili yalpi ichki mahsulotlarning 3,2 foizini shu kabi maqsadlarga sarflaydi. 2010-yilda infratuzilmaga investitsiyalar kiritildi: AQSHda-yalpi ichki mahsulotning 1,0%, Xitoyda-yalpi ichki mahsulotning 10,9%, Germaniyada-yalpi ichki mahsulotning 1,3%. Ayrim muammolar ko'pincha pul bo'lmagan ekvivalentda o'lchanadigan ushbu turdagi investitsiyalarga qaytishni baholashdir. Masalan, amerikalik ekspertlarning fikricha, AQSHda transport inshootlari qurilishiga 1 million dollarlik sarmoya kiritilishi 35 ming ish o'rni yaratish imkonini beradi.

Jahon banki 1994 yilda nashr etilgan Jahon taraqqiyoti hisobotida energetika, suv ta'minoti, aloqa, yo'llar va ko'priklar, to'g'onlar va kanallar, portlar, aeroportlar, temir yo'llar, suv yo'llari, shahar xizmatlari va ishlab chiqarish tarmoqlarini iqtisodiy infratuzilma sifatida ko'rib chiqdi.

O'zbekiston Respublikasini 2030 yilga qadar ijtimoiy-iqtisodiy kompleks rivojlantirish konsepsiyasi jamoatchilik muhokamasi uchun qaytadan e'lon qilindi.

BMT, BMT Taraqqiyot Dasturi, Jahon banki, Osiyo taraqqiyot banki va Birlashgan Arab Amirliklarining ekspertlari, mahalliy ilmiy-tadqiqot muassasalar olimlari, respublika vazirlik va idoralari tomonidan keng muhokama qilingan, quyidagi ustuvor maqsad va yo'nalishlarni qamrab oluvchi O'zbekiston Respublikasini 2030 yilga qadar ijtimoiy-iqtisodiy kompleks rivojlantirish konsepsiyasining ustuvor yo'nalishlari dastur sifatida qabul qilinadi:

1. Institutsional o'zgarishlar va makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari etib belgilangan, bozor iqtisodiyotiga o'tishda amalga oshirilishi zarur bo'lgan asosiy institutsional o'zgarishlarni, iqtisodiy o'sishni miqdoriy ko'rsatkichidan sifat ko'rsatkichiga o'tishi, YeAES va Jahon savdo tashkilotiga integratsiyasini o'z vaqtida bosqichma-bosqich amalga oshirish hamda mamlakat iqtisodiyoti raqobatbardoshligini oshirish, makroiqtisodiy institutlarni kuchaytirish orqali barqaror rivojlanishni ta'minlash;

2. Iqtisodiyotning real sektorini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini amalga oshirishga qaratilgan o'rta va uzoq muddatlarda mamlakat iqtisodiy o'sishining yetakchi tarmoqlarini rivojlantirish, sohalarning resurs iste'moli darajasini pasaytirish orqali ularning iqtisodiy samaradorligini yanada oshirish, iqtisodiyotni o'rta darajadagi texnologiyaga asoslangan xom-ashyo va yarim tayyor mahsulot ishlab chiqaruvchidan tayyor mahsulot ishlab chiqaruvchiga o'tkazish, amaliyotga yashil iqtisodiyot talablarini joriy etish, turizm sohasining mavjud salohiyatidan oqilona foydalanish orqali respublikani mintaqada turizm markaziga aylantirish;

3. Inson kapitalini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini amalga oshirishda samarali ijtimoiy-iqtisodiy siyosat olib borish orqali inson kapitalini

sifat darajasini yaxshilash, aholini doimiy ish o'rinlari bilan ta'minlash asosida ularning real daromadlarini oshirish, sog'liqni saqlash, ta'lim, madaniyat, ilm-fan, adabiyot, san'at va sport sohalarini rivojlantirish hamda BMT "Barqaror rivojlanish maqsadlari" ustuvor yo'nalishlarini hayotga to'liq tatbiq etish;

4. Innovatsiya faoliyatini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini amalga oshirishda uning me'yoriy huquqiy bazasini yaratish, innovatsion infratuzilmani shakllantirish, jahonning ilg'or innovatsion yutuqlarini amaliyotga keng joriy etish, ilmiy-tadqiqotni moliyalashtirishda xususiy sektorning ulushini oshirish, ilmlarga asoslangan iqtisodiyot sohalarini rivojlantirish hamda uzoq muddatlarga mo'ljallangan innovatsion rivojlanishga o'tish uchun zamin yaratish;

5. Muhandislik kommunikatsiya va ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari etib belgilangan yo'l infratuzilmasini yaxshilash hamda ularni xalqaro infratuzilmaga integratsiyasini jadallashtirish, logistika infratuzilmasini rivojlantirish va modernizatsiyalash, dasturiy ta'minot sohasini rivojlanishi uchun zaruriy shart-sharoit yaratish, raqamli iqtisodiyot rivojlanishi qulay infratuzilma yaratish, ishlab chiqarish infratuzilmasi obektlarini qurish va rekonstruksiya qilishda xususiy sektorni jalb etish;

6. Investitsiya va ishbilarmonlik muhitini yanada yaxshilashning ustuvor yo'nalishlari asosida natijaga yo'naltirilgan investitsiya siyosatini olib borish, iqtisodiyotni investitsion jozibadorligini ta'minlagan holda qimmatli qog'ozlar va moliya bozorini rivojlantirish orqali kapital qo'yilma hajmini oshirish, xususiy mulk ustuvor mavqeini yanada kuchaytirish, qonun ustuvorligini ta'minlash institutlari faoliyatlarini takomillashtirish ya'ni, amaliyotga o'rta biznesni kiritish va uning me'yoriy-huquqiy asosini ishlab chiqish hamda uning ulushini oshirish, iqtisodiyotda raqobat muhitini kuchaytirish;

7. Hududlarni mutanosib ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari etib belgilangan mavjud tabiiy-iqtisodiy salohiyatidan samarali foydalanish, mahalliy hokimiyat organlarining mustaqilligini yanada oshirish, shaharsozlik va urbanizatsiya me'yorlarini ishlab chiqish hamda amaliyotga joriy etish, hududlarni barqaror rivojlanishini ta'minlash hamda ularning faoliyati samaradorligini baholashda milliy reyting tizimini joriy etish.

Konsepsiyada belgilangan ustuvor vazifalarning o'z vaqtida bajarilishi mamlakatni 2030 yilda aholi jon boshiga YaIM ikki baravarga oshishi, mehnat bozorida barqaror yuqori daromadli ish o'rinlarining yaratilishi hamda aholi kam ta'minlangan qatlamini ikki marotabaga qisqarishiga olib keladi. Mazkur maqsadlarga quyidagi miqdoriy va sifat ko'rsatkichlarni amalga oshirish orqali erishiladi:

aholi jon boshiga YaIM ikki baravarga oshish, mehnat bozorida doimiy yuqori daromadli ish o'rinlarining yaratilishi hamda aholi kam ta'minlangan qatlamini ikki martaba qisqarishiga olib keladi:

iqtisodiy o'sish sur'atlari o'rtacha yillik 6,4 foiz, kapital qo'yilmalar 9,9 foiz, eksport 9,6 foizni tashkil etishi;

ishsizlik darajasi 9,3 foizdan 5,2 foizga, inflatsiya darajasi 14,3 foizdan 4,3 foizga pasayishi;

iqtisodiy o'sishning asosiy yangi drayveri o'rta texnologiyalarga asoslangan sanoatni rivojlantirish orqali sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmini 2,3 martaga (YaIMdagi ulushini 2018 yil 26,3 foizdan 2030 yilda 33,3 foizga), qurilish va xizmat ko'rsatish sohasini 2,1 martaga hamda qishloq xo'jaligi mahsulotlarini 1,8 martaga oshirish;

iqtisodiy o'sishda intensiv omillarining ulushini oshirish, jumladan, muqobil va qayta tiklanuvchi energiyaning energiya balansidagi ulushini 25 foizga yetkazish, energiya samaradorligini 2 baravarga, mehnat samaradorligini esa 1,8 baravarga oshirish;

oliy ta'lim xizmatlari qamrov darajasini 40 foizga, iqtisodiyot mutaxassislariga bo'lgan talabini qondirish darajasini esa 90-100 foizga yetkazish, ba'zi yirik universitetlarning (kamida beshtasi) dunyodagi eng ilg'or 500 universitetlar qatoriga kirishini ta'minlash, maktabgacha ta'lim xizmatlari qamrov darajasini 2030 yilga borib 85 foizga yetkazish, o'quvchilar bilimni baholash tizimiga xalqaro PISA, PIRLS, TIMSS dasturlarini joriy etish;

aholini o'rtacha umr ko'rish yoshini 78-80 yoshga yetkazish, onalar o'limini uchdan bir qismga, yangi tug'ilgan chaqaloqlar o'limi darajasini ikki martaga kamaytirish;

aholini uy-joy (kishi boshiga 20 kv.m), sifatli ichimlik suv (100 foiz), elektrenergiyaga (100 foiz) bo'lgan talabini to'liq qondirish;

ilmiy-tadqiqot ishlariga sarflanadigan xarajatlarni YaIMdagi ulushini 1-1,5 foizga, olimlar va tadqiqotchilarning bandlardagi ulushini 0,4 foizga, biznes sektorini ilmiy-tadqiqot ishlariga xarajatlari ulushini 50-55 foizga yetkazish;

YaHM o'rtacha yillik o'sish sur'atini 107,3 foiz, hududiy sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishi hajmi o'sish sur'atlarini 108,6 foiz, xizmatlar sohasini 108,1 foizni tashkil etishini ta'minlash;

mamlakat hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining nomutanosibligini qisqartirish, jumladan, YaHM 3,7 martadan 2,8 martaga, sanoat mahsulotlarini ishlab chiqarishni 13,5 martadan 8 martaga, xizmatlar sohasini 8,9 martadan 6,3 martaga, shuningdek respublika urbanizatsiya darajasini 60 foizga yetkazish.

Konsepsiyada belgilangan yettita ustuvor yo'nalishlarni amalga oshirilishi natijasida 24 ta xalqaro reyting va indekslarda respublika o'rnini yaxshilash, jumladan, 2030 yilda iqtisodiy erkinlik indeksini 140 o'rindan 70 o'ringa, statistika salohiyati indeksini 124 o'rindan 50 o'ringa, global innovatsion indeksini 50 o'ringa, biznesni yuritish indeksini 76 o'rindan 20 o'ringa, sanoat raqobatbardoshligi indeksi 70 o'ringa, inson kamoloti indeksini 105 o'rindan 40 o'ringa, logistika samaradorligi indeksini 99 o'rindan 50 o'ringa, Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkilotning kredit reytingini uchinchi pog'onaga ko'tarish prognoz qilinmoqda.

Bundan tashqari, konsepsiyada uzoq muddatlarga mo'ljallangan davrda amalga oshirilishi lozim bo'lgan yettita ustuvor yo'nalishlardan iborat zaruriy

islohotlarni hayotga tatbiq qilish samaradorligini baholash maqsadida yuqorida keltirilgan 24 ta xalqaro reyting va indeksni o'zida qamrab olgan "O'zbekiston Respublikasi xalqaro reytinglarda" (KPI - Key performance indicators) yagona portali orqali mutasaddi vazirlik va idoralar tomonidan monitoringi olib boriladi.

Xulosa. Infratuzilmalarni rivojlanishi bilan aholini mehnatga layoqatli qismini ish bilan ta'minlash xamda aholigi xizmat turlarini rivojlanishiga imkon beradi. Infratuzilmalar tizimidagi ishlab chiqarish munosabatlari xizmatlar ko'rsatish va ishlar bajarish ko'inishida namoyon bo'ladi. SHunga ko'ra, yuqorida ta'kidlanganidek, xizmat ko'rsatish iqtisodiy faoliyatning muhim ko'inishi hisoblanib, u mahsulot ishlab chiqarish tushunchasidan farqli o'laroq, xizmat ko'rsatishda sarflanayotgan mehnat ishlab chiqarish jarayonining o'zida to'g'ridan to'g'ri sotiladi. Bu o'z navbatida tizimda iqtisodiy faoliyatni tashkil etishni bir muncha soddalashtiradi hamda arzonlashtiradi. Tizimda katta qiymatdagi asosiy va aylanma mablag'larga ehtiyoj sezilmaydi.

O'zbekistonda xizmat ko'rsatish sohalarini jadal sur'atlar bilan rivojlantirish hamda ularning rolini oshirishni ta'minlash bilan bir qatorda, aholi turmush sifatiga sezilarli ijobiy ta'sir etadigan, mamlakatning iqtisodiy va eksport salohiyatini yuksaltirish imkoniyatini beradigan soha va tarmoqlarni tezroq sur'atlar bilan rivojlantirmog'imiz darkor. Bunday soha va tarmoqlarni davlat tomonidan moliyaviy qo'llab quvvatlash va bevosita yordam berish, jumladan, turli imtiyozlar majmuasini qo'llashning amaliy mexanizmlari yaratilishi maqsadga muvofiqdir

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Makkonel Kempbell R. , Bryu Stenli L. Ekonomiks: Printsipy, problemy i politika. V 2 t. : Per. s angl. 11-go izd. T. 2 – M. , Respublika, 1992. - 400s.
2. Gukova A. V. Proizvodstvennaya infrastruktura v ekonomike regiona. – M. , "Ekonomika", 2001 g. -235 s.
3. Кокурин Д. И. , Назин К. Н. Формирование и реализация инфраструктурного потенциала экономики России.
4. Альберт Еганян Инвестиции в инфраструктуру: Деньги, проекты, интересы. ГЧП, концессии, проектное финансирование.
5. Kalanov B. Z. , Kalanova M. Z. , Muxamedjonova G. YA —Ijtimoiy soha iqtisodiyoti. Uslubiy qo'llanma. T. : TDIU, 2008. -160 b.
6. Kalanov B. Z. , Kalanova M. Z. , Muxamedjonova G. YA —Ijtimoiy soha iqtisodiyoti Uslubiy qo'llanma. T. : TDIU, 2008. -160 b.
7. Ijtimoiy soha iqtisodiyoti" fanidan o'quv-uslubiy majmua. T. : —Iqtisodiyoti 2012. -200 b.
8. Pod. red. T. D. Burmenko. Sfera uslug: ekonomika, menejment, marketing. Uchebnoe posob. M. :KNORUS, 2010 -424 str.
9. Voskolovich. N. A. Ekonomika platnyx uslug: uche. posob. M. : «Ekonomika», 2007. -366 str.

10. Khamraeva, S. N. and Alimova, M. Y. 2022. Scientific and Theoretical Foundations of Social Infrastructure Development. Journal of Marketing and Emerging Economics. 2, 5 (May 2022), 155–160.
11. Khamraeva S. N. , Samieva G. T. ECONOMIC ANALYSIS OF THE DEVELOPMENT OF THE HOUSEHOLD SERVICE NETWORK IN UZBEKISTAN AND THE CREATION OF A COMPETITIVE ENVIRONMENT IN LOCAL HOUSEHOLD SERVICE ENTERPRISES //ECONOMIC ANALYSIS. – 2022. – T. 30. – №. 3.